Graad 12 Besigheidstudies
Onderwerp 2: Kwartaal 2
Beleggings: Sekuriteite
Besigheidsgeleenthede – Vraestel 2

Funksies van die JSE:

Faktore wat in ag geneem moet word wanneer beleggingsbesluite geneem word:

- Opbrengs op belegging (OOB)
- Risiko
- Beleggings termyn / tydperk
- Inflasiekoers
- Persoonlike begroting
- Likiditeit
- Belastingimplikasies / Belasting
- Beleggingsbeplanningsfaktore
- Skommelinge / Ekonomiese stabiliteit
- Volg rekord / Geskiedenis / Prestasie van die onderneming / sektor waarin belê moet word
- Addisionele koste / Administrasiefooie / Makelaar van toepassing op die tipe belegging

Verduideliking van elke faktor:

Opbrengs op belegging (OOB)	

Risiko	
Beleggings tydperk	
Inflasiekoers	• Mense word geraak deur 'n hoë inflasiekoers, omdat hulle geld / koopkrag daal. • Die opbrengs op belegging moet hoër wees as die inflasiekoers. • Inflasie het 'n positiewe uitwerking op sommige beleggings soos eiendom / aandele waar die inkomste sal styg namate inflasie toeneem.
Persoonlike begroting	• Beleggers kan die hoeveelheid surplusgeld wat belê kan word, bepaal. • Beleggers moet vir onvoorsiene koste begroot. • Begroting moet voorsiening maak vir gebeurlikheidsplanne / beleggings / spaargeld.
Likiditeit	
Belastingimplikasies	

Beleggings-beplanningsfaktore	• Beleggers moet altyd die veiligste moontlike beleggingsgeleenthede oorweeg. • Sommige beleggings bied 'n lae inkomste op kapitaal belê, maar dit kan 'n veiliger belegging wees as een wat 'n hoër inkomste beloof. • Ondersoek geleenthede met 'n geskiedenis van goeie opbrengs. • Verdeel beleggings tussen verskillende beleggingsopsies. • Die metode van berekening van die rente / opbrengs op belegging moet oorweeg word.
Skommelinge in Beleggings markte	

Tipe belegging en risikofaktore:

Tipe belegging	Verduideliking	Risiko
Effektetrust		• Beleggings kan in hoë- en laer risiko-aandele gemaak word, wat die risiko regdeur die fonds versprei en die risiko vir alle beleggers / fondslede verlaag. • Fondsbestuurders kan die risikovlak van die fonds namens die beleggers bestuur
Bestuurde portefulje	• 'n Belegger gee opdrag aan 'n finansiële instelling / bank / finansiële adviseur om sy / haar verskillende beleggings / bates in een portefeulje te bestuur. • As die portefeulje nie goed presteer nie / soos verwag, kan die portefeulje / dele daarvan verander word met / sonder om die belegger in te lig.	

Aandele		• Aandele het 'n lae / medium risiko oor 'n langtermyn • Gewone aandele het die hoogste risiko aangesien die belegger die volle of 'n deel van die belegging kan verloor • Voorkeuraandeelhouers se risiko is laer, aangesien hulle voorkeureise het op die bates van die likwidasiemaatskappy
Skuldbriewe	• Dit word uitgereik om geleende kapitaal van die publiek in te samel. • Die lener / skuldbriefhouer stem saam om onder sekere voorwaardes vir 'n sekere tydperk geld aan die maatskappy te leen. • Skuldbriefhouers is krediteure, aangesien die maatskappy verplig is om die bedrag van die skuldbriewe terug te betaal. • Die meeste soorte skuldbriewe kan op die JSE verhandel word. • Skuldbriiefhouers ontvang jaarlikse rentebetaling gebaseer op die terme / bedrag van skuldbriewe gehou.	
RSA Kleinhandel-staatseffekte		• Risiko is baie laag, aangesien 'n belegging in die regering gemaak word wat nie bankrot kan raak/ kan verdwyn nie. • Dit is 'n veilige belegging, aangesien dit nie op die ope mark verkoop kan word nie / nie blootgestel word aan markrisiko's nie.

Vaste eiendom	• Koop 'n huis / stuk grond is gewoonlik net geskik as 'n langtermyn belegging. • Groot gelde / belasting is betaalbaar op hierdie transaksies, dus eiendom kan nie jaarliks gekoop / verkoop word nie. • Opbrengs op eiendom word verdien in die vorm van huur / verkope / kapitaalwins teen 'n hoër prys as waarvoor dit gekoop is (insluitende die oordragkoste en belasting). • Die ligging / grootte van die eiendom kan ook die groei in waarde oor tyd beïnvloed.	
Gesamentlike fondse/Stokvel		• Swendelaars wat aanspraak maak op stokvel, kan eintlik onwettige piramideskemas hardloop en uitbetalings is nie moontlik nie aangesien kontant uitgeput is / lede kan hul spaargeld verloor. • Geld in 'n spaarrekening is 'n veilige belegging, maar met lae rentekoerse / die opbrengste is laag.
Besigheids geleenthede/ Waagkapitaal		• Hoë risiko vir die belegger (s), indien navorsing nie behoorlik gedoen is nie. • Onervare sake-eienaars wat verkeerde sakebesluite neem, kan groot verliese / sluiting van 'n bestaande onderneming ervaar
Lewens versekering en aftree annuïteite	• 'n Maandelikse betaling word aan 'n versekeringsmaatskappy betaal met die verwagting om 'n voorafbepaalde bedrag op 'n datum in die toekoms te ontvang. • Om voorsiening te maak vir toekomstige uitgawes / gee gemoedsrus aan die versekerdes se afhanklikes	

Vaste deposito		• Baie laag aangesien die belegger sal ontvang wat beloof is. • Aangesien die rentekoers gewoonlik vasgestel word, sal die opbrengs nie geraak word deur markskommelings nie
32 dae Kennisdepositos	• Geld word teen 'n vaste koers belê, hoewel onttrekkings gemaak kan word mits die bank 32 dae kennis gegee word van die onttrekking. • Dit verdien meer rente as 'n lopende / tjek / spaarrekening, maar minder rente as 'n vaste deposito.	

Impak van die vorme van beleggings:

Impak van RSA kleinhandeleffekte:
Positiewe:

Negatiewe:

- Kleinhandelseffekte kan nie aan banke gesedeer word as sekuriteit vir die verkryging van lenings nie.
- 'n Minimum van R1 000 moet belê word, wat vir sommige klein beleggers moeilik kan wees om bymekaar te kry.
- Handelsobligasies is nie vrylik oordraagbaar onder beleggers nie.
- Beleggers moet geldige SA identifikasie hê / moet ouer as 18 jaar wees wat buitelanders / jongmense kan ontmoedig om te belê.
- Strawwe word gehef vir vroeë onttrekkings, indien die spaargeld minder as 12 maande oud is.

Impak van effektetrust:
Positiewe:

- Bestuur deur 'n fondsbestuurder wat aandele op die aandelebeurs / JSE koop.
- Die belegger het 'n verskeidenheid om van 'n wyer verskeidenheid aandele van laer tot hoër grade van risiko te kies.
- Veilige beleggings, aangesien dit volgens reëls en regulasies bestuur word.
- 'n Klein bedrag kan per maand belê word.
- Maklik om te belê, aangesien beleggers eenvoudig 'n paar relevante vorms invul of aanlyn belê.

Negatiewe:

Impak van die gewone aandele:
Positiewe:

Negatiewe:

Impak van vaste deposito's:
Positiewe:

- Rente word teen 'n vaste koers verdien ongeag veranderinge in die ekonomiese klimaat.
- Die tydperk van belegging kan oor 'n kort / medium / lang termyn wees.
- Verseker finansiële dissipline aangesien beleggers hul fondse nie voor die vervaldatum kan onttrek nie.
- Hoofsom plus rente verdien word uitbetaal op die vervaldatum.
- Hoe hoër die hoofsom / hoe langer die beleggingsperiode, hoe hoër die rentekoers wat deur 'n finansiële instelling aangebied word.

Negatiewe:

Vier soorte aandele:	
Gewone aandele	
Voorkeuraandele	
Stigtersaandele	
Bonus aandele	

Regte van gewone aandeelhouers:

Aandeelhouers het die reg om:

- Stem by die algemene jaarvergadering.
- Woon die Algemene Jaarvergadering by om te leer oor die maatskappy se prestasie.
- Ontvang tussentydse en jaarverslae.
- Eis op maatskappy bates in geval van bankrotskap nadat alle ander skuldeisers en voorkeuraandeelhouers betaal is.

Regte van die voorkeuraandeelhouers:

Aandeelhouers het die reg om:

- Ontvang dividende, ongeag hoeveel wins gemaak word.
- Ontvang 'n vaste opbrengskoers / dividend.
- Hulle word eerste betaal / geniet voorkeurregte op dividende.
- Hulle het 'n voorkeureis op maatskappy bates in die geval van bankrotskap / likwidasie van die maatskappy.
- Ontvang tussentydse en jaarverslae.
- Hulle het slegs stemreg by die algemene jaarvergadering onder spesifieke omstandighede / vir sekere besluite.
- Kumulatiewe aandeelhouers moet uitstaande / toegevalde dividende van vorige jare ontvang.
- Deelnemende voorkeuraandeelhouers het die reg om in surplus winste te deel.

Tipes voorkeuraandele:

Deelnemende voorkeuraandeelhouers	
Nie-deelnemende voorkeuraandeelhoouers	• ontvang 'n bedrag gelykstaande aan die aanvanklike belegging plus opgelope en onbetaalde dividende by likwidasie. • het nie reg om deel te hê aan winste nadat ekwiteitsaandeelhouers 'n dividend betaal het nie. • sal nie ekstra dividend kry in geval van surplus winste nie. • geregtig om elke jaar slegs 'n vaste dividend te ontvang.
Kumulatiewe voorkeuraandeelhouers	• Aandeelhouers word vergoed vir vorige dividende wat nie uitbetaal is toe winste te laag was om dividende te verklaar / Ontvang dividende wat nie voorheen uitbetaal is nie.
Nie-kumulatiewe voorkeruaandeelhouers	
Aflosbare voorkeuraandeelhouers	
Nie-aflosbare voorkeuraandeelhouers	• Aandele word eers teruggekoop wanneer die maatskappy om ander redes as bankrotskap sluit.

Omskepbare voorkeuraandeelhouers	
Nie-omskepbare voorkeuraandeelhuers	• Aandele kan nie omskep word in gewone aandele nie.

Impak van voorkeuraandele:

Positiewe:

- Aandeelhouers verkry proporsionele eienaarskap in 'n maatskappy.
- Belegging in voorkeuraandele het 'n laer risiko as gewone aandele, aangesien voorkeuraandeelhouers voorkeureise het op die bates van 'n maatskappy by likwidasie.
- Dividende word uitbetaal voordat enige ander aandeelhouers hul s'n ontvang.
- Voorkeuraandeelhouers ontvang 'n vaste dividendbedrag / persentasie per jaar.
- Kummulatiewe voorkeuraandeelhouers kan vergoed word vir vorige dividende wat nie in vorige jare uitbetaal is nie.

Negatiewe:

Verskil tussen gewone aandele en voorkeuraandele:

Gewone aandele	Voorkeuraandele

Onderskei tussen enkelvoudige en saamgestelde rente:	
Enkelvoudige rente	Saamgestelde rente

Definisies	
Skuldbriewe	• Die lener / skuldbriefhouer stem saam om onder sekere voorwaardes vir 'n sekere tydperk geld aan die maatskappy te leen. • Skuldbriefhouers is krediteure, aangesien die maatskappy verplig is om die bedrag van die skuldbriewe terug te betaal. • Die meeste soorte skuldbriewe kan op die JSE verhandel word. • Skuldbriefhouers ontvang jaarlikse rentebetaling gebaseer op die terme / bedrag van skuldbriewe gehou. • Dit word uitgereik om geleende kapitaal van die publiek in te samel.
Dividende	• Die opbrengs op 'n belegging in aandele wat gereeld deur 'n maatskappy aan sy aandeelhouers betaal word. • Dividende word deur die maatskappy se direksie besluit en goedgekeur deur die aandeelhouers as gevolg van hul stemreg.
Kapitaalwins	• Die opbrengs op eiendom / vaste bates / beleggings. • Kapitaalwinsbelasting is betaalbaar wanneer u 'n bate verkoop wat sedert u dit gekoop het, in waarde toegeneem het
Saamgestelde rente	• Rente word bereken in elke tydperk op oorspronklike / hoofsom plus rente. • Rente word by die oorspronklike / hoofsom bygevoeg en rente word op rente vir elke bepaalde tydperk verdien. • Aangesien rente by die belegging gevoeg word, verhoog die kapitaal.
Enkelvoudige rente	• Die rente word bereken op die oorspronklike / hoofbedrag belê. • Die hoofsom bly dieselfde oor die hele beleggingsperiode • Die rente word apart gehou, tensy dit herbelê word • Gee minder opbrengs op belegging.